

1

بخش

درستامه

و سوالات تشریحی

فصل اول

کسب و کار و کارآفرینی

از درس ۱ اقتصاد، ۱/۵ نمره در نوبت اول و در نوبت دوم در کنار درس‌های ۲، ۳ و ۴ به صورت مشترک، ۲/۵ نمره سؤال طرح می‌شود.

درس ۱

برای استفاده از فیلم آموزشی شب امتحان این درس QR-code مقابل را اسکن کنید.

فیلم شب امتحان

پسته اول

صفحه ۴ تا ۶ کتاب درسی

نقشه راه

- آشنایی با نقش کارآفرینان در راه‌اندازی کسب و کار
- ویژگی‌های کسب و کار و کارآفرینان
- سود و زیان یک کسب و کار
- لزوم محاسبه درست هزینه‌ها و درآمدها در کارآفرینی

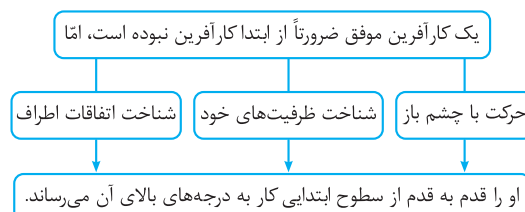
فراز و فرود کسب و کارها

- روزانه هزار کسب و کار جدید در دنیا متولد می‌شود و هزاران کسب و کار می‌میرد.
- نقش کارآفرینان در شرکت‌ها ← شرکت‌ها کارآفرینان یا مؤسس‌هایی دارند که آن‌ها را تأسیس می‌کنند تا با تولید کالا و خدمات و رفع نیازها و خواسته‌های مردم، به خود و دیگران سود برسانند.
- کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می‌کنند.
- یک کارآفرین موفق باید بتواند هزینه‌ها و درآمدهایش را درست محاسبه کند.
- بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند؛ به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه بدهند.
- با این‌که احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب و کار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست **و این** ← انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرینان را همواره زنده نگه می‌دارد.

نکته

شرکت‌ها ← با تولید کالا و خدمات و رفع نیازها و خواسته‌های مردم، سود می‌برند.

پلکان کار و رشد!

- میرمصطفی عالی نسب ← نمونه یک کارآفرین موفق است.

نقش کارآفرینان

● کارآفرین ← کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، (الف) محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند (ب) راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند. مثالی برای کارآفرینی ← بیست سال پیش هیچ‌کس درباره شبکه‌های اجتماعی چیزی ننشیده بود، اما امروزه در ایران از هر ده نفر، شش نفر از یکی از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. دلیل آن هم این بود که هیچ‌کس هیچ شبکه‌ای راه‌اندازی نکرده بود. برای این‌که شبکه‌ای وجود داشته باشد، کسی باید نقش کارآفرین را بازی کند.

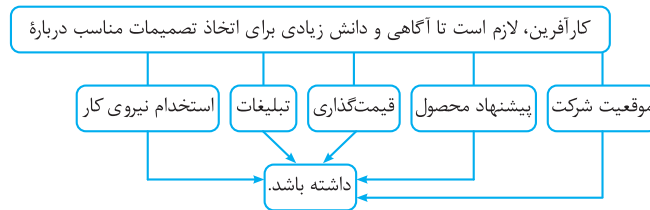
نکته !

در هر کارآفرینی دو نکته مهم وجود دارد: ۱ نوآوری ۲ خطرپذیری

● تفاوت کارآفرینان با دیگران ← کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت‌های کسب و کار دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوان‌اند و یا به ذهنشان خطور نمی‌کند. آن‌ها شجاعتی برای شروع یک سرمایه‌گذاری جدید دارند که دیگران فاقد آن هستند. آن‌ها ایده‌های خود را امیدوارانه به کسب و کارهای سودآور تبدیل می‌کنند.

ویژگی‌های یک کارآفرین:

- نوآور و خطرپذیر است.
- محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند.
- راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند.
- بینشی خاص برای دیدن فرصت‌های کسب و کار دارد که دیگران از مشاهده آن ناتوان‌اند.
- شجاعت برای شروع یک سرمایه‌گذاری جدید، دارد.
- ایده‌های خود را امیدوارانه، به کسب و کارهای سودآور تبدیل می‌کند.
- مهارت‌های ابتکار عمل را دارد تا با جمع کردن عوامل مختلف کنار هم، کالا و خدمت تولید کند.
- تلاشگر و پیکار است.

● کارآفرین باید ← توانایی مالی لازم را برای راه‌اندازی کسب و کارش داشته باشد و بداند که در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کم‌تری عدم موفقیت روبه‌رو شود.

نکته !

یک کارآفرین باید:

- ۱ مهارت‌های ابتکار عمل را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند. ← به همین دلیل کارآفرینی به تلاش و کار زیادی نیاز دارد تا کسب و کار را زنده نگه دارد.
  - ۲ کارآفرین باید آگاهی و دانش زیادی داشته باشد ← تا بتواند تصمیمات مناسبی درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت‌گذاری، تبلیغات، استخدام نیروی کار و... اتخاذ کند.
  - ۳ کارآفرین باید توانایی مالی لازم را برای راه‌اندازی کسب و کارش داشته باشد و بداند که در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کم‌تری عدم موفقیت روبه‌رو شود.
- اگر چه هر فردی یکتاست و ویژگی‌های منحصر به فرد دارد؛ اما کارآفرینان موفق، ویژگی‌های مشابهی دارند که به آن‌ها در کسب و کارشان کمک می‌کند.

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق

ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق	تجزیه
فرصت‌های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بینند.	تیزبین
ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می‌کنند.	نوآور
پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.	ریسک‌پذیر
کارآفرینان واقع‌بین هستند اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.	خوش‌بین
نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.	پرانگیزه
از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.	یادگیرنده
منابع را به شکل کارایی، مدیریت و هماهنگ می‌کنند.	سازمان‌دهنده

سؤال

۱- در کارآفرین موفق اسنپ، کدام یک از ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق بارزتر به چشم می خورد؟

- ۱) سازمان دهنده (۲) یادگیرنده (۳) تیزبین (۴) خوش بین
 ۲- «کارآفرینان موفق، پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدید را راه اندازی کنند» این عبارت مربوط به کدام ویژگی کارآفرینان است؟
 ۱) پرانگیزه (۲) خوش بین (۳) نوآور (۴) ریسک پذیر

پاسخ ۱- گزینه «۳» ۲- گزینه «۴»

تعاریف و اصطلاحات

- ۱ عمرکسب و کارها ← بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند و تنها نیمی از آن ها می توانند از شش سالگی عبور کرده و به کارشان ادامه دهند.
- ۲ انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرین ← احتمال موفقیت و سودآوری کسب و کار
- ۳ کارآفرین ← کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی را تولید و عرضه می کند، یا راه های جدیدی برای تولید کشف می کند.
- ۴ تیزبینی کارآفرین ← فرصت های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می بینند.
- ۵ نوآوری کارآفرین ← ایده ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می کنند.
- ۶ ریسک پذیری کارآفرین ← پس انداز و خوش نامی شان را با شجاعت و تدبیر به میدان می آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه اندازی کنند.
- ۷ خوش بینی کارآفرین ← کارآفرینان واقع بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.
- ۸ پرانگیزه بودن کارآفرین ← نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.
- ۹ یادگیرنده ← از کارشناسان، همکاران و مشتریان می آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می دهند.
- ۱۰ سازمان دهنده ← منابع را به شکل کارایی، مدیریت و هماهنگ می کنند.

کسب و کار و کارآفرینی

پرسش های تشریحی

 بسته
 ۱

سؤالات چهارگزینه ای

۱. کدام یک از گزینه های زیر از ویژگی های مشترک کارآفرینان نمی باشد؟
 الف) پرانگیزه (ب) سازمان دهنده (ج) دانایی (د) نوآور (خرداد ۱۴۰۳ - معارف)
۲. عبارت «منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می کنند.» به کدام ویژگی مشترک کارآفرینان موفق اشاره دارد؟
 الف) تیزبین (ب) ریسک پذیر (ج) نوآور (د) سازمان دهنده (خرداد ۱۴۰۳)
۳. کدام یک از موارد زیر جزء عواملی که کارآفرین را قدم به قدم از سطوح ابتدایی کار به درجه های بالای آن می رساند، نیست؟
 الف) شناخت ظرفیت های خود (ب) حرکت با چشم باز (ج) شناخت مهارت های ابتکار عمل (د) شناخت اتفاقات اطراف
۴. کدام گزینه عبارت زیر را تکمیل می کند؟
 «کارآفرین باید ..... و ..... زیادی داشته باشد تا بتواند تصمیمات مناسبی درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت گذاری و ... اتخاذ کند.»
۵. الف) بینش خاص و تیزبینی (ب) آگاهی و دانش (ج) انگیزه و نوآوری (د) توانایی مالی و نوآوری
 کدام گزینه به نقش کارآفرینان در شرکت ها اشاره دارد؟
 الف) سودرسانی به خود و دیگران از طریق مراقبت از کسب و کارها
 ب) سودرسانی به خود و دیگران از طریق تولید کالا و خدمات
 ج) رفع نیازها و خواسته های مردم از طریق محاسبه درست هزینه ها و درآمدها
 د) تلاش و کار زیاد جهت زنده نگه داشتن کسب و کار از طریق استفاده از مهارت های ابتکار عمل

سؤالات درست یا نادرست

۶. بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند؛ به طوری که تنها نیمی از آن ها می توانند از شش سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه بدهند.
۷. تمام کارآفرینان موفق ضرورتاً از همان ابتدا یک کارآفرین بوده اند.
۸. کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت های کسب و کار دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوان اند و یا به ذهنشان خطور نمی کند.
۹. کسی که می خواهد کارآفرین باشد، باید مهارت های ابتکار عمل را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند.
۱۰. پرانگیزه بودن از ویژگی های مشترک کارآفرینان موفق است و به معنای این است که منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ کند.

سؤالات تکمیلی

۱۱. مشخص نمایید که در هر یک از گزاره‌ها، کدام ویژگی مشترک کارآفرینان بیان شده است؟

گزاره	ویژگی	
نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را دارند.	.....	الف
از کارشناسان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.	.....	ب
ایده‌ها را به محصولات جدید و فرایندها و کسب و کارهای نوین تبدیل می‌کنند.	.....	ج

سؤالات تشریحی

۱۲. یک کارآفرین برای انتخاب صحیح و موفق باید بتواند دو عامل را به درستی محاسبه کند: آن دو عامل را نام ببرید.
۱۳. انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرینان چیست؟
۱۴. کارآفرین کیست؟
۱۵. از نظر بینش، یک کارآفرین با افراد دیگر چه تفاوتی دارد؟
۱۶. فرق یک کارآفرین با افراد دیگر از نظر استفاده از ایده‌ها در چیست؟
۱۷. منظور از این جمله چیست؟ «یک کارآفرین باید مهارت‌های ابتکار عمل داشته باشد.»
۱۸. چرا یک کارآفرین باید آگاهی و دانش زیادی داشته باشد؟
۱۹. چرا یک کارآفرین باید توان مالی لازم را داشته باشد؟
۲۰. ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق چیست؟
۲۱. یکی از ویژگی‌های مشترک کارآفرینان موفق تیزبینی است، این مورد را توضیح دهید.
۲۲. منظور از نوآوری که از ویژگی‌های کارآفرینان است، چیست؟
۲۳. ریسک‌پذیری یک کارآفرین به چه معناست؟
۲۴. منظور از خوش‌بینی کارآفرینان چیست؟
۲۵. پیرانگی‌گی چه کمکی به کارآفرین می‌کند؟
۲۶. منابع یادگیری یک کارآفرین کدام‌اند؟
۲۷. سازمان‌دهنده بودن یک کارآفرین به چه معناست؟

بسته دوم

صفحه ۷ تا ۱۱ کتاب درسی

هزینه‌های تولید، درآمد و سود

- هر فعال اقتصادی و از جمله یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست، باید هزینه‌ها و درآمدهایش را محاسبه کند.

هزینه‌ها

- کارآفرین برای تولید محصولات خود - اعم از کالاها یا خدمات - به ناچار باید هزینه کند.
- هزینه‌های یک کارآفرین صرف خرید یا اجاره عوامل تولید می‌شود.
- پولی که صرف تولید می‌شود، «هزینه‌های تولید» نامیده می‌شود.
- هزینه‌های تولید به دو گروه تقسیم می‌شود: ① هزینه‌های آشکار (مستقیم) ② هزینه‌های پنهان (غیرمستقیم)

هزینه‌های آشکار یک کارآفرین

- خرید یا اجاره محل کار
- خرید یا اجاره ماشین‌آلات و سایر ابزارها (سرمایه‌های فیزیکی)
- خرید و تهیه مواد اولیه
- استخدام تعدادی کارگر و کارمند (نیروی انسانی)

- هزینه‌های تولید ← در واقع همان پول‌هایی‌اند که برای خرید یا اجاره عوامل تولید به صاحبان آن‌ها می‌پردازید.

هزینه‌های آشکار تولید یک کشاورز

- زمین ← یا خود کشاورز مالک زمین است و یا از یک شخص، سازمان یا دولت «اجاره» می‌کند.
- نیروی انسانی ← کشاورز در برابر به کار گرفتن نیروی کار، به کارگران و کارمندان خود، «مزد» یا «حقوق» می‌پردازد.
- سرمایه فیزیکی ← کشاورز برای استفاده از عواملی مانند تراکتور، گاوآهن، گاو و ... قیمت یا اجاره آن را می‌پردازد.
- سرمایه مالی ← مبالغی که کشاورز صرف خرید، اجاره و به‌کارگیری سایر عوامل تولید (زمین، نیروی انسانی و سرمایه فیزیکی) می‌کند.

(خرداد ۱۴۰۳)

سؤال نوع منابع تولید را در گزاره‌های زیر مشخص نمایید.

منابع تولید	گزاره	
	ابزارآلات کشاورزی	الف
	علم و مهارت کشاورز	ب
	خاک حاصلخیز	ج

پاسخ

منابع تولید	گزاره	
سرمایه فیزیکی	ابزارآلات کشاورزی	الف
دانش و مهارت نیروی انسانی (سرمایه انسانی)	علم و مهارت کشاورز	ب
منابع طبیعی (زمین)	خاک حاصلخیز	ج

- درآمد ← تولیدکننده با فروش محصولات خود، درآمد کسب می‌کند.
- سود ← اگر درآمد بیش تر از هزینه‌ها باشد، تولیدکننده به سود رسیده است.
- میزان سود برابر است با ← تفاوت درآمد و هزینه
- ضرر یا زیان ← اگر درآمد کم تر از هزینه‌ها باشد، تولیدکننده ضرر کرده است.

(خرداد ۱۴۰۳)

سؤال اگر هزینه‌ها از درآمدهای تولید کم تر باشد، کسب و کار دچار زیان می‌شود. درست نادرست

پاسخ نادرست است زیرا اگر هزینه‌ها از درآمدهای تولید کم تر باشد، کسب و کار سودده بوده است.

- سود یا زیان به دست آمده را، سود یا زیان حسابداری می‌نامند.

فرمول‌ها و روابط حاکم بر درآمد، سود و هزینه:

- تعداد کل محصول فروش رفته × قیمت هر واحد محصول = درآمد
- کل محصول × قیمت = درآمد
- هزینه + سود = درآمد
- سود - درآمد = هزینه
- سود (پولی که بابت سرمایه مالی پرداخت می‌شود) + اجاره + حقوق (مزد) = هزینه
- هزینه - درآمد = سود یا زیان
- درآمد < هزینه = سود
- درآمد > هزینه‌ها = ضرر

مثال با توجه به اطلاعات داده شده میزان هزینه، درآمد و سود را برای یک دوره یک ساله محاسبه کنید.

عوامل	قیمت
تعداد کارگران این بنگاه: ۵ نفر	حقوق ماهانه هر کارگر ۷۰۰,۰۰۰ تومان
خرید مواد اولیه سالانه	۵,۰۰۰,۰۰۰ تومان
هزینه انرژی سالانه	۹,۰۰۰,۰۰۰ تومان
اجاره ماهانه بنگاه اقتصادی	۲,۰۰۰,۰۰۰ تومان
تولید سالانه ۵۰۰ عدد کالا	قیمت هر کالا ۶۰۰,۰۰۰ تومان

پاسخ

کل محصول فروش رفته × قیمت هر محصول = درآمد

$$\text{درآمد سالانه} \leftarrow ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۵۰۰ \times ۶۰۰,۰۰۰$$

محاسبه هزینه‌های سالانه	}	$۵ \times ۷۰۰,۰۰۰ \times ۱۲(\text{ماه}) = ۴۲,۰۰۰,۰۰۰$ ← حقوق سالانه کارگران
		۵,۰۰۰,۰۰۰ ← مواد اولیه سالانه
		۹,۰۰۰,۰۰۰ ← هزینه انرژی سالانه
		$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲(\text{ماه}) = ۲۴,۰۰۰,۰۰۰$ ← اجاره سالانه
		$\underline{\hspace{1cm}}$
		۸۰,۰۰۰,۰۰۰ ← جمع هزینه‌های سالانه

هزینه - درآمد = سود

$$\text{سود سالانه} \leftarrow ۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۸۰,۰۰۰,۰۰۰$$

• تولیدکنندگان برای فرار از وضعیت زیان یا ضرر، فعالیت‌های مختلفی انجام می‌دهند، مانند:

- افزایش درآمد
- کاهش هزینه‌ها بدون کاستن از تولید (صرفه‌جویی در مصرف مواد اولیه، انرژی؛ جلوگیری از ریخت و پاش‌ها و ...)
- افزایش فروش (برای محصولات خود، بازار جدید پیدا کند و کالاها را با قیمت مناسب بفروشد.)
- تولیدکننده ممکن است بتواند با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم، یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت و پاش‌ها، هزینه تولید را بدون این‌که از میزان تولید کم کند، کاهش دهد.

مسئولیت اخلاقی و کسب درآمد حلال

صاحبان درآمدهای نامشروع (حرام)

- از رانت‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند، سوءاستفاده می‌کنند.
- به دنبال ارزان خریدن و گران فروختن هستند.
- خرید و فروش برخی از کالاها را در انحصار خود می‌گیرند.
- رقبای خود را با انواع شگردها از پا درمی‌آورند و سود خودشان را حفظ می‌کنند.
- کسب و کارهایی که در مسیر تولید کالا و خدمات مشروع نباشد، غارتگرانه و حرام هستند.

نمونه‌هایی از کسب و کارهای حرام

- احتکار کالاها یا مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران فروختن آن‌ها
- انتشار و تولید کتاب‌ها یا فیلم‌های مبتذل و غیراخلاقی
- برخلاف واقع نشان دادن کالاها به منظور فریب مشتری
- رشوه دادن و رشوه گرفتن
- رباخواری
- کم‌فروشی

- کسب و کارهای حرام در شهرها بسیار بیش‌تر از روستاهاست ← زیرا در محل‌های کوچک، دست‌افزادی که به این کسب و کارها اشتغال دارند، زود رومی‌شود.
- صاحبان کسب و کارهای حرام نه تنها با فعالیت‌های غیرقانونی و غیرشرعی به هم‌نوعانشان ظلم می‌کنند، بلکه از مزایای کسب درآمد حلال نیز محروم مانده و اقتصاد خود و جامعه را در سراسیمگی سقوط قرار می‌دهند.

برای تفکر و تمرین

- ۱ | مشخص کنید از موارد زیر، کدام مورد کارآفرینی است؟ برای پاسخ خود دلیل بیاورید و از آن دفاع کنید.
- کار شخصی در مغازهٔ ساندویچ‌فروشی خودش
  - عضو نیروی فعال در ارتش شدن
  - تدریس در مدرسهٔ دولتی
  - راه‌اندازی خدمات باغبانی در منزل
- ۲ | فرض کنید دوست شما علاقه‌مند به راه‌اندازی کارگاه ساخت اسباب‌بازی برای کودکان است. با توجه به ویژگی‌های او و ویژگی‌های کارآفرین موفق، در مورد این‌که این ویژگی‌ها چگونه به او در کسب موفقیت و حل مشکلاتش کمک خواهد کرد، توضیح دهید.
- خطرپذیری
  - خوش‌بینی
  - سازماندهی
  - پیرانگیزی
  - سازماندهی
- ۳ | امیرعلی و ستایش بعد از اتفاق آن شب دست به کار شدند و تصمیم گرفتند که به هر قیمتی به پدر و مادرشان نشان بدهند که آن‌ها دیگر بچه نیستند و شاید در برخی موارد بهتر از بزرگ‌ترها تصمیم می‌گیرند. برای همین با تلاش فراوان اطلاعات زیر را از کارگاه تولیدی پدرشان (آقای محمدی) به دست آوردند:
- خرید مواد اولیه برای تولید ماهیانه: ۱۰۰ میلیون تومان
  - دستمزد ماهیانهٔ هر کارگر: ۲ میلیون تومان (مجموعاً ۲۰ کارگر)
  - پول آب و برق و گاز و عوارض شهرداری سالیانه: ۸۰۰ میلیون تومان
  - درآمد سالیانه: ۲/۵ میلیارد تومان
- لطفاً حساب کنید که کارگاه تولیدی آقای محمدی در طول یک سال سودده است یا زیان‌ده؟

- پاسخ ۱ | مورد اول و مورد چهارم کارآفرینی است؛ چون یک کسب و کار جدید است و از ویژگی‌های کارآفرینی مثل تیزبینی، نوآوری و ریسک‌پذیری برخوردار است.
- ۲ | خطرپذیری ← او باید قدرت ریسک و خطرپذیری را داشته باشد تا بتواند با شرایط نامساعد در ابتدای کار و شکست فعالیت، منطقی برخورد کند. خوش‌بینی ← او در عین واقع‌بینی، باید به آیندهٔ فعالیت خود خوش‌بین باشد تا قدرت حرکت و ادامهٔ مسیر را داشته باشد. پیرانگیزی ← او باید آن قدر پیرانگیزه باشد که بتواند با نظم، انضباط، پایداری و اشتیاق، مسائل و مشکلات پیش روی را حل کند. سازماندهی ← او باید قدرت سازماندهی داشته باشد تا بتواند با هماهنگی عوامل تولید از بالاترین کارایی برخوردار شود.
- ۳ | خرید مواد اولیه برای تولید، ماهیانه ← ۱۰۰ میلیون تومان / پول آب و برق، گاز و عوارض شهرداری ← ۸۰۰ میلیون تومان / دستمزد ماهیانهٔ هر کارگر ← ۲ میلیون تومان (مجموعاً ۲۰ کارگر) / درآمد سالانه ← ۲/۵ میلیارد تومان
- هزینهٔ سالانه مواد اولیه ← $100 \times 12 = 1,200$ میلیون
 آب و برق، گاز، عوارض شهرداری و مالیات سالانه ← ۸۰۰ میلیون
 دستمزد ← $2 \times 20 \times 12 = 480$ میلیون
 جمع هزینه‌های سالانه ← $1,200 + 800 + 480 = 2,480$ میلیارد
 سود سالانه ← $2,500 - 2,480 = 20$ میلیون
- نکته** درآمد سالانهٔ آقای محمدی بیش‌تر از هزینه‌های او است، بنابراین سود کرده است.

تحلیل کنید

- ۱ | کسب‌وکار و انگیزهٔ راه‌اندازی آن چیست؟ انگیزهٔ بسیاری از کسب‌وکارها، برطرف کردن نیازهای خود، خانواده و تأمین منافع شخصی است. با رشد بیش‌تر عقلی، افراد به منافع ملی و اجتماعی نیز می‌اندیشند و اهداف والاتری را نیز دنبال می‌کنند. به طور کلی می‌توان گفت انگیزهٔ بیش‌تر انسان‌ها از راه‌اندازی کسب‌وکار، کسب روزی حلال، خدمت به هم‌نوعان و آبادانی و موفقیت کشور است که «عبادت» تلقی می‌شود.
- ۲ | کارآفرین موفق چه ویژگی‌هایی دارد؟
۱. تیزبینی
  ۲. نوآوری
  ۳. ریسک‌پذیری
  ۴. خوش‌بینی
  ۵. پیرانگیزی
  ۶. یادگیرندگی
  ۷. سازمان‌دهندگی
  ۸. داشتن قدرت پیش‌بینی
- ۳ | سود و زیان کارآفرینی و کسب و کار تولیدی چیست؟ اگر درآمدهای یک کارآفرین بیش‌تر از هزینه‌های تولید او باشد، کارآفرین به سود رسیده است. اگر درآمدهای یک کارآفرین کم‌تر از هزینه‌های تولید او باشد، کارآفرین ضرر یا زیان دیده است.

تعاریف و اصطلاحات

- ۱ | هزینه‌های تولید ← به تمام پول‌هایی که صرف تولید می‌شود، هزینه‌های تولید گفته می‌شود.
- ۲ | درآمد ← پول حاصل از فروش محصولات را درآمد می‌گویند.
- ۳ | محاسبهٔ درآمد ← کل محصول فروخته شده $\times$ قیمت هر محصول
- ۴ | محاسبهٔ سود یا زیان ← درآمد - هزینه‌ها
- ۵ | ضرر و زیان ← وضعیتی که در آن درآمد کم‌تر از هزینه‌ها باشد.
- ۶ | سود ← وضعیتی که در آن درآمد بیش‌تر از هزینه‌ها باشد.
- ۷ | راهکار تولیدکنندگان برای فرار از وضعیت زیان (ضرر) ← ۱ افزایش درآمد، ۲ کاهش هزینه‌ها بدون کاستن از تولید، ۳ فراهم نمودن بازار برای محصولات و فروش به قیمت مناسب
- ۸ | کسب و کارهای نامشروع (حرام) ← کسب و کارهایی که در مسیر تولید کالا و خدمات مشروع نیستند.
- ۹ | پیامد فعالیت‌های غیرقانونی و غیرشرعی ← ۱ ظلم به هم‌نوعان، ۲ محروم ماندن از مزایای کسب درآمد حلال، ۳ اقتصاد خود و جامعه رادر سراسیمگی سقوط قرار دادن

سؤالات چهارگزینه‌ای

۲۸. پولی که صرف تولید می‌شود، با چه عنوانی شناخته می‌شود؟
الف) سرمایه مالی   ب) هزینه‌های آشکار   ج) هزینه‌های تولید   د) هزینه‌های اقتصادی
۲۹. حاصل ضرب تعداد محصول فروخته شده در قیمت هر محصول برابر است با: .....
الف) سود   ب) زیان   ج) درآمد   د) هزینه
۳۰. پولی که در مقابل به کار گرفتن نیروی انسانی پرداخت می‌شود، چه نام دارد؟
الف) اجاره   ب) مزد   ج) هزینه پنهان   د) قیمت
۳۱. کدام یک از موارد زیر جزء کسب و کارهای حرام به شمار نمی‌رود؟
الف) رباخواری   ب) احتکار کالاهای ضروری   ج) ارزان فروشی   د) غیرواقعی نشان دادن کالاها

سؤالات درست یا نادرست

۳۲. اگر هزینه‌ها از درآمدهای تولید کمتر باشد، کسب و کار دچار زیان می‌شود. (خرداد ۱۴۰۳)
۳۳. کارآفرین برای تولید محصولات خود - اعم از کالاها یا خدمات - به ناچار باید هزینه کند.
۳۴. سود یا زیان به دست آمده از تفاوت درآمد و هزینه‌های آشکار را سود یا زیان اقتصادی می‌نامند.
۳۵. تولیدکنندگان می‌کوشند با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها از طریق کاهش تولید، از وضعیت ضرر و زیان دوری کنند.

سؤالات تکمیلی

۳۶. نوع منابع تولید را در گزاره‌های زیر مشخص نمایید. (خرداد ۱۴۰۳)

منابع تولید	گزاره	
.....	ابزارآلات کشاورزی	الف
.....	علم و مهارت کشاورز	ب
.....	خاک حاصلخیز	ج

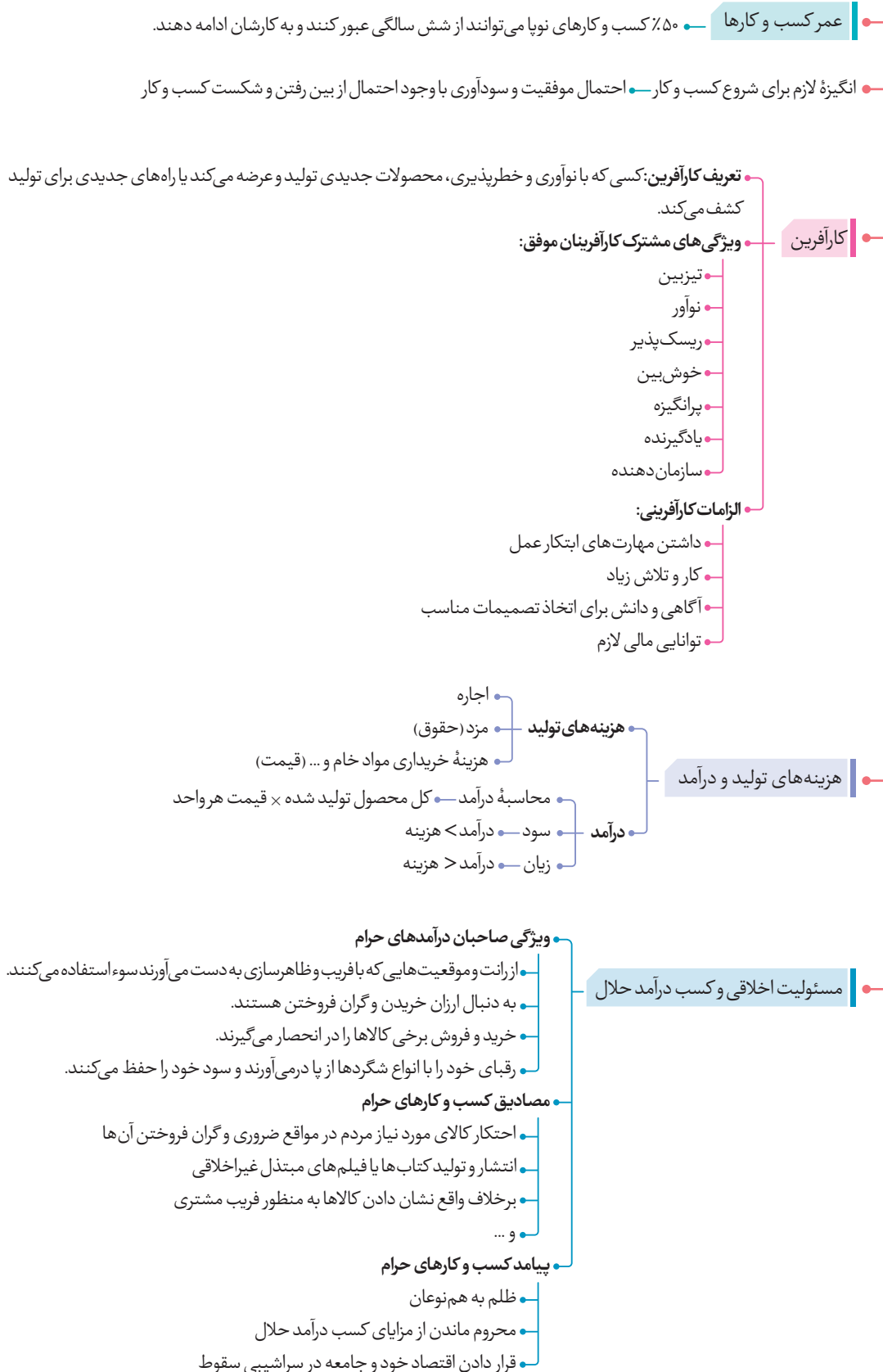
سؤالات تشریحی

۳۷. هزینه‌های تولید چیست؟
۳۸. انواع هزینه‌های آشکار تولید را با ذکر مثال توضیح دهید.
۳۹. درآمد یک کارآفرین چگونه محاسبه می‌شود؟
۴۰. چگونه یک کارآفرین به سود می‌رسد و سود را چگونه محاسبه می‌کنیم؟
۴۱. منظور از کسب و کارهای حرام یا غارتگرانه چیست؟
۴۲. چگونه می‌توانیم هزینه‌های تولید را بدون کاستن از میزان تولید، کاهش دهیم؟
۴۳. صاحبان درآمدهای نامشروع چه ویژگی‌هایی دارند؟
۴۴. چند نمونه از فعالیت‌های اقتصادی حرام را بنویسید.
۴۵. پیامد فعالیت‌های غیرقانونی و غیرشرعی چیست؟
۴۶. یک کارخانه تولید کیف دوشی زنانه، در یک سال ۱۸۰۰۰ واحد کیف هریک به ارزش ۹۰،۰۰۰ تومان تولید نموده و به فروش می‌رساند. با توجه به جدول زیر، سود یا زیان حسابداری این بنگاه چقدر خواهد بود؟

هزینه سالانه مواد اولیه	۴۵۰،۰۰۰،۰۰۰ تومان
اجاره (ماهانه) کارگاه	۱۵،۰۰۰،۰۰۰ تومان
اجاره سالانه ماشین آلات	۶۰۰،۰۰۰،۰۰۰ تومان
حقوق ماهانه کارگران	۷۸،۰۰۰،۰۰۰ تومان

کسب و کار و کارآفرینی

۴

بخش

پاسخنامه

۲۶ | از کارشناسان، همکاران و مشتریان می‌آموزند و خود را با شرایط بازار وفق می‌دهند.

۲۷ | کارآفرین منابع را به شکل کارایی مدیریت و هماهنگ می‌کند.

۲۸ | (ج)

۲۹ | (ج)

۳۰ | (ب)

۳۱ | (ج)

۳۲ | نادرست؛ اگر هزینه‌ها از درآمدهای تولید کم‌تر باشد، کسب و کار سودده بوده است.

۳۳ | درست

۳۴ | نادرست؛ سود یا زیان به دست‌آمده را سود یا زیان حسابداری می‌نامند.

۳۵ | نادرست؛ تولیدکنندگان می‌کوشند با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها بدون کاستن از تولید از وضعیت زیان دوری کنند.

۳۶ | الف) سرمایه فیزیکی

ب) دانش و مهارت نیروی انسانی (سرمایه انسانی)

ج) منابع طبیعی (زمین)

۳۷ | کارآفرین برای تولید محصولات خود - اعم از کالا یا خدمات - به ناچار باید هزینه کند و یا می‌توان گفت پول‌هایی را که کارآفرین برای تولید صرف می‌کند، «هزینه‌های تولید» می‌گویند.

۳۸ | هزینه‌های تولید همان پول‌هایی هستند که برای خرید یا اجاره عوامل تولید به صاحبان آن‌ها می‌پردازید. مثلاً زمین را در اختیار می‌گیرید و در مقابل به صاحب زمین که ممکن است شخص، سازمان یا دولت باشد، اجاره می‌پردازید یا نیروی انسانی را به کار می‌گیرید و در مقابل به کارگران و کارمندان خود مزد یا حقوق می‌پردازید و یا از سرمایه فیزیکی برای فعالیت تولیدی خود استفاده می‌کنید و قیمت یا اجاره آن را به صاحبان آن می‌پردازید.

۳۹ | کارآفرین با فروش محصولات خود درآمد به دست می‌آورد.

کل محصول فروخته شده $\times$ قیمت هر واحد محصول = درآمد

۴۰ | اگر میزان درآمد از هزینه‌ها بیش‌تر باشد، می‌گوییم کارآفرین به سود رسیده است و میزان سود برابر است با تفاوت درآمد و هزینه.

۴۱ | کسب و کارهایی که در مسیر تولید کالا و خدمات مشروع نباشند.

۴۲ | با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری، مثل پرهیز از استخدام نیروی

کار غیرلازم یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت و پاش‌ها می‌توان هزینه تولید را بدون کاستن از میزان تولید، کاهش داد.

۴۳ | آن‌ها معمولاً از رانت‌ها و موقعیت‌هایی که با فریب و ظاهرسازی به دست می‌آورند، سوءاستفاده می‌کنند و به درآمدهای کلانی دست می‌یابند. معمولاً به دنبال ارزان خریدن و گران فروختن هستند و خرید

و فروش یا قاچاق برخی از کالاها، در انحصار آن‌هاست. اگر کسی بخواهد با آن‌ها وارد رقابت اقتصادی شود، با انواع شگردها او را از پای درمی‌آورند و سود خودشان را حفظ می‌کنند.

۱ | (ج) | ۲ | (د) | ۳ | (ج) | ۴ | (ب)

۵ | (ب)

۶ | درست

۷ | نادرست؛ یک کارآفرین موفق ضرورتاً از ابتدا حتی کارآفرین نبوده است.

۸ | درست | ۹ | درست

۱۰ | نادرست؛ پراکنجه بودن یعنی نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را داشته باشد.

۱۱ | الف) پراکنجه / ب) یادگیرنده / ج) نوآور

۱۲ | هزینه‌ها و درآمدها

۱۳ | با این‌که احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب و کار وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست و این انگیزه لازم برای شروع فعالیت است.

۱۴ | کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند یا راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند.

۱۵ | کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت‌های کسب و کار دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوان‌اند و یا به ذهنشان خطور نمی‌کند.

۱۶ | کارآفرینان ایده‌های خود را امیدوارانه به کسب و کارهای سودآور تبدیل می‌کنند.

۱۷ | کارآفرین باید مهارت‌های ابتکار عمل را داشته باشد تا بتواند با جمع کردن عوامل مختلف در کنار هم، کالا یا خدمتی را تولید کند.

۱۸ | کارآفرین لازم است تا آگاهی و دانش زیادی برای اتخاذ تصمیمات مناسب درباره موقعیت شرکت، پیشنهاد محصول، قیمت‌گذاری، تبلیغات و استخدام نیروی کار داشته باشد.

۱۹ | کارآفرین باید توانایی مالی لازم را برای راه‌اندازی کسب و کارش داشته باشد و بداند که در آغاز کارش ممکن است با موفقیت کم‌تری عدم موفقیت روبه‌رو شود. اگر کارآفرین توانایی مالی لازم را نداشته باشد، نمی‌تواند از پس هزینه‌ها برآید و احتمال شکست وی در کسب و کار بالا می‌رود.

۲۰ | تیزبینی، نوآوری، ریسک‌پذیری، خوش‌بینی، پراکنجی، یادگیرندگی و سازمان‌دهندگی

۲۱ | کارآفرین فرصت‌های کسب و کار را زمانی که دیگران شاید متوجه نشوند، می‌بیند.

۲۲ | آنان ایده‌ها را به محصولات جدید، فرایندها و یا کسب و کارهای جدید تبدیل می‌کنند.

۲۳ | آنان پس‌انداز و خوش‌نامی‌شان را با شجاعت و تدبیر، به میدان می‌آورند تا فعالیت اقتصادی جدیدی را راه‌اندازی کنند.

۲۴ | کارآفرینان واقع‌بین هستند، اما مطمئن و دلگرم به موفقیت اقتصادی هستند.

۲۵ | نظم، انضباط، پایداری، اشتیاق و توانایی حل مسئله را در او ایجاد می‌کند.

۶۴ | ۱ | کسب و کارهای شخصی متعلق به یک شخص است.
۲ | امروزه اغلب کسب و کارها در ایران، شخصی‌اند. ۳ | بیش‌تر کسب و کارهای شخصی کوچک مقیاس‌اند. ۴ | این کسب و کارها در همه نوع فعالیت اقتصادی اعم از کشاورزی، صنعت و خدمات فعالیت می‌کنند.
۵ | مشاغل خویش‌فرمایی از این نوع‌اند.

۶۵ | ۱ | تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خردفروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان، نمونه‌هایی از کسب و کارهای شخصی هستند.

۶۶ | ۱ | پزشکی، دندان پزشکی، وکالت و حسابداری

۶۷ | ۱ | راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک ۲ | آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...) ۳ | مالکیت کامل سود ۴ | منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می‌دهید).

۶۸ | ۱ | بار سنگین مسئولیت (همه چیز به شما برمی‌گردد حتی در ناخوشی و سفر) ۲ | مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده) ۳ | مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی ۶۹ | به این معنی که قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می‌کند، شرکت‌ها حقوق و تعهدات خاصی دارند؛ دقیقاً همانند آن‌چه که انسان‌ها انجام می‌دهند. برای مثال، یک شرکت می‌تواند دارایی داشته باشد، با دیگر شرکت‌ها یا افراد وارد قرارداد شود و حتی علیه آن‌ها شکایت کند و مورد شکایت قرار بگیرد.

۷۰ | ۱ | دارایی هر شرکت به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود و هر کس با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود که به اندازه سهم مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است.

۷۱ | ۱ | سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است؛ مثلاً اگر دارایی شرکتی به ۱۰۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۱۰,۰۰۰ سهم آن را خریداری می‌کند، مالک ۱۰ درصد شرکت است.

۷۲ | ۱ | زیرا شرکت سهامی از پول دیگران برای راه‌اندازی کارش استفاده می‌کند. دولت برای شرکت‌ها قوانینی دارد تا به سرمایه‌گذاران اطمینان بدهد و کمک کند تا فریب نخورند. پذیرش و عمل به چنین قوانینی زمان‌بر و پرهزینه است و به مشاوره‌های حقوقی نیاز دارد.

۷۳ | ۱ | شرکت سهامی عام، سهامی خاص، تعاونی، تضامنی، با مسئولیت محدود و ...

۷۴ | ۱ | اساسنامه شرکت باید بیان کند که شرکت برای چه کسب و کاری تشکیل شده است؛ سهام آن چه میزان است و چگونه تقسیم و فروخته می‌شود؛ چگونه شرکت سرمایه اولیه خود را تأمین می‌کند و چگونه سود و زیان تقسیم می‌شود؛ سهام‌داران چه حقوق و مسئولیت‌هایی در شرکت دارند؛ شرکت چگونه منحل می‌شود و ...

۴۴ | ۱ | احتکار کالاها، مورد نیاز مردم در مواقع ضروری و گران فروختن آن‌ها، تولید و انتشار فیلم‌ها و کتاب‌های مبتذل و غیراخلاقی، برخلاف واقع نشان دادن کالاها به منظور فریب مشتری. اهل رشوه دادن و رشوه گرفتن هستند و با رباخواری و کم‌فروشی امورشان را می‌گذرانند.

۴۵ | ۱ | فعالان غیرشرعی و غیرقانونی نه تنها به هم‌نوعانشان ظلم می‌کنند، بلکه از مزایای کسب درآمد حلال نیز محروم مانده و اقتصاد خود و جامعه را در سراسیمه سقوط قرار می‌دهند.

۴۶ | ۱ | کل محصول فروش رفته $\times$ قیمت هر واحد محصول = درآمد
تومان $۱,۶۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۹۰,۰۰۰ \times ۱۸,۰۰۰ =$ درآمد کارخانه (سالانه)

تومان ۴۵۰,۰۰۰,۰۰۰
هزینه سالانه مواد اولیه $\rightarrow$
تومان $۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۲(\text{ماه}) \times ۱۵,۰۰۰,۰۰۰$
اجاره سالانه کارگاه $\rightarrow$
تومان ۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰
اجاره سالانه ماشین آلات $\rightarrow$
تومان $۹۳۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۲(\text{ماه}) \times ۷۸,۰۰۰,۰۰۰$
حقوق سالانه کارگران $\rightarrow$

تومان $۲,۱۶۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۴۵۰ + ۱۸۰ + ۶۰۰ + ۹۳۶ =$ مجموع هزینه‌های سالانه تولید
هزینه - درآمد = سود یا زیان

تومان $-۵۴۶,۰۰۰,۰۰۰ = ۱,۶۲۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۱۶۶,۰۰۰,۰۰۰ =$ ضرر یا زیان سالانه
هزینه‌های این بنگاه از درآمد آن بیشتر است؛ بنابراین این بنگاه با وضعیت زیان (ضرر) مواجه شده است.

درس ۲ انتخاب نوع کسب و کار

۴۷ | الف | ۴۸ | ج |

۴۹ | ب | ۵۰ | ج |

۵۱ | ب | ۵۲ | الف |

۵۳ | درست | ۵۴ | درست |

۵۵ | نادرست؛ تأخیر در تصمیم‌گیری از معایب ایجاد شرکت است.

۵۶ | درست | ۵۷ | درست |

۵۸ | نادرست؛ تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام از معایب ایجاد شرکت است.

۵۹ | الف | شخصی / ب | شرکت / ج | شخصی / د | شرکت

۶۰ | ۱ | کارآفرین به این فکر می‌کند که، آیا به تنهایی دست به اقدام بزند یا این‌که با فرد دیگری شراکت کند یا حتی کار جدید را عام‌المنفعه انجام دهد.

۶۱ | ۱ | مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟ یک نفر یا چند نفر و چگونه؟

۶۲ | ۱ | سازمان تولید به این سؤال پاسخ می‌دهد که تولیدکننده و صاحب اصلی محصول تولیدی چه کسی است.

۶۳ | ۱ | کسب و کار شخصی کسب و کاری است که متعلق به یک شخص است.